

การจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคการสอนร่วมสมัย*

CONTEMPORARY TEACHING TECHNIQUES LEARNING MANAGEMENT

ธมลวรรณ ธีระบุญชร

Thamonwan Theerabunchorn

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

Pranakhon Rajabhat University, Thailand

Email: e_mail4fern@yahoo.com

บทคัดย่อ

เดิมทีนั้นการจัดการศึกษาเป็นการสอนแบบครูเป็นศูนย์กลาง โดยครูเป็นผู้ให้นักเรียนเป็นผู้รับ เน้นการท่องจำตำราและทำแบบฝึกหัดตามตำรา ไม่ได้เน้นกระบวนการเรียนรู้ตามความสามารถของผู้เรียนแต่ละคน ทำให้เกิดปัญหาในการจัดการเรียนการสอน เนื่องจากมีจุดอ่อนด้านการไม่สามารถการคำนึงถึงความแตกต่างเฉพาะบุคคล จึงนำมาสู่การจัดการศึกษาสมัยใหม่ซึ่งมีเทคนิคหลากหลายที่สามารถจัดปัญหาดังกล่าวได้อย่างเป็นระบบ เป็นกระบวนการที่มีเป้าหมายชัดเจนในการยกระดับคุณภาพการศึกษา ให้ผู้เรียนมีการพัฒนาทักษะทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านสติปัญญา ด้านความรู้ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านการคิดวิเคราะห์ และด้านการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม โดยคาดหวังว่าการที่คนมีคุณภาพนี้จะส่งผลทำให้สังคมมีความมั่นคง และแข่งขันกับสังคมอื่นในเวทีระหว่างประเทศได้ โดยเทคนิคการสอนนั้นเปรียบเสมือนสะพานที่จะเชื่อมโยงการถ่ายทอดคุณค่าทั้งในด้านความรู้ ความคิด ทักษะ จากครูอาจารย์ผู้สอนไปสู่ผู้เรียน ดังนั้นบทความนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาปัญหาในการจัดการเรียนการสอนรูปแบบเดิม 2) เพื่อทบทวนปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อเทคนิควิธีการการเรียนการสอน 3) เพื่อนำเสนอเทคนิคการสอนร่วมสมัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อวงการการศึกษา โดยเฉพาะครูอาจารย์ผู้สอนที่สามารถนำการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคการสอนร่วมสมัยไปใช้ในการสร้างบัณฑิตที่มีคุณภาพ อันจะส่งผลต่อการนำไปสู่การพัฒนาประเทศให้เกิดความเจริญก้าวหน้าต่อไปในการพัฒนาคุณภาพมนุษย์ทุกด้าน เช่น การส่งเสริมเศรษฐกิจด้วยการสร้างธุรกิจใหม่ นวัตกรรม และสังคมที่ดีในการอยู่ร่วมกัน

* Received 4 December 2022; Revised 18 January 2022; Accepted 30 January 2022

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้, เทคนิคการสอนร่วมสมัย, การพัฒนาคุณภาพการสอน

Abstract

Originally, education management was a teacher-centered approach. The teacher is the one who gives the students the recipient focusing on memorizing textbooks and doing exercises according to the textbook which does not focus on the learning process according to the abilities of each learner. It is causing problems in teaching and learning management because there are weaknesses in being unable to take into account of individual differences. Therefore leading to a modern education management which has a variety of techniques to raise the quality of education for learners to develop skills in all 5 areas. There are intelligence, knowledge, morality, ethics, analytical thinking and coexistence with others in society. It is expected that people with this quality will result in social stability. Therefore, this article aims to 1) Study the problems of the former teaching and learning techniques 2) Review the important factors influencing teaching and learning techniques 3) Present contemporary teaching techniques which will be beneficial to the education industry especially teachers who can apply contemporary teaching techniques to create quality graduates which will contribute to the development of the country such as boosting economics via creating new businesses , innovation and good society to live together.

Key Words: Learning Management, Contemporary Teaching Techniques, Teaching Quality Development

บทนำ

ในการจัดการทดสอบการศึกษาขั้นพื้นฐาน (Ordinary National Educational Test: O-Net) ในทุกๆ ปีนั้น ผลที่ออกมามักจะเป็นไปในทิศทางเดียวกันในทุก ๆ ปี นั่นก็คือ เด็กไทย

มีความรู้ต่ำกว่ามาตรฐานอยู่เสมอ ๆ หรือแม้แต่การศึกษาขององค์การความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (Organization for Economics Co-operation and Development, OECD) ที่รู้จักในชื่อของ PISA (Programme for International Students Assessment) พบว่านักเรียนไทยที่จัดได้ว่ามีความรู้วิทยาศาสตร์อยู่ในระดับสูงมีเพียง 1% เท่านั้นเอง ทั้ง ๆ ที่เราใช้เวลาในการเรียนการสอนมากกว่า 8 ชม. ต่อวัน PISA ยังพบว่า เด็กไทย 74% อ่านภาษาไทยไม่รู้เรื่อง คือมีตั้งแต่อ่านไม่ออก อ่านแล้วตีความไม่ได้ วิเคราะห์ความหมายไม่ถูก หรือแม้แต่ใช้ภาษาให้เป็นประโยชน์ในการศึกษาวิชาอื่น ๆ ไม่ได้ อันเนื่องจากการจัดการเรียนการสอนที่ขาดประสิทธิภาพด้วยวิธีการแบบเดิม ดังนั้นการจัดการเรียนรู้ในโลกยุคใหม่จะต้องมีการปรับเปลี่ยน ถ้าการเรียนการสอนของครูอาจารย์ยังคงเน้นการถ่ายทอดวิชาความรู้เป็นลักษณะสั่งสอน ความรู้ ความจำ เพื่อนำไปสอบ ย่อมส่งผลให้ผู้เรียนขาดทักษะด้านความคิดวิจารณ์ญาณ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และการขับเคลื่อนประเทศด้วยนวัตกรรมก็เป็นไปได้ยาก การจัดการเรียนการสอนโดยใช้องค์ความรู้จากเทคนิคการเรียนการสอนแบบเดิมย่อมไม่เพียงพอต่อการมีคุณภาพชีวิตที่ดี ด้วยเหตุนี้ ผู้เขียนจึงมีความสนใจในการศึกษารวบรวมองค์ความรู้ด้านการพัฒนาการศึกษา การจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคการสอนในยุคใหม่หรือเทคนิคการสอนร่วมสมัยจึงสำคัญอย่างยิ่ง เพื่อเป็นการเตรียมพร้อมรับสถานการณ์ในอนาคต ดังนั้นในเนื้อหาจึงจะประกอบไปด้วยปัญหาที่เกิดจากการจัดการเรียนการสอนรูปแบบเดิม แล้วนำเสนอการทบทวนทฤษฎีการเรียนรู้ จากนั้นจึงนำเสนอการจัดการเรียนการสอนด้วยเทคนิคร่วมสมัย

เนื้อหา

1.การจัดการเรียนสอนรูปแบบเดิม

Passive Learning หรือวิธีการสอนแบบดั้งเดิมที่ใช้กันมานาน หมายถึง องค์ความรู้ที่ถูกถ่ายทอดไปยังตัวผู้เรียนโดยตรงอันมาจากการสอนของอาจารย์ ที่มีเป้าหมายเพื่อการสอบ

เมื่อเสร็จบทเรียน การเรียนการสอนวิธีนี้ อาจารย์จะทำหน้าที่ถ่ายทอดองค์ความรู้ผ่านการบรรยาย ในขณะที่นักเรียนจะทำหน้าที่เป็นผู้ฟังสิ่งที่อาจารย์บรรยายแล้วจึงทำการจดบันทึกสิ่งที่รับรู้ลงในกระดานดำ เทคนิคการเรียนการสอนแบบนี้ อาทิจึงฟังอาจารย์ผู้สอนบรรยาย การอ่านบทเรียนตามคำสั่งของอาจารย์ผู้สอน การดูวิดีโอ การอ่านวารสาร การอ่านข้อมูลบนเว็บไซต์ นอกจากนี้จากการศึกษาของ Ted Panitz ได้ระบุลักษณะที่ชัดเจนของการเรียนการสอนแบบ Passive Learning ว่าเป็นวิธีการสอนที่ใช้กลยุทธ์ Knowledge Transition จากอาจารย์ผู้สอนไปยังนักเรียน ดังนั้นกระบวนการเรียนจึงยึดผู้สอนเป็นศูนย์กลาง หรือที่เรียกว่า “Instructor Centric” ทั้งนี้ จากการเรียนการสอนดังกล่าว พบว่ามีปัญหาที่เกิดขึ้นโดยทั่วไป ไม่ว่าจะเป็นการขาดความสนใจของนักเรียนในระหว่างการเรียนการสอน การไม่ยอมเข้าห้องเรียน จนนำไปสู่การขาดเรียน การนั่งหลับ หรือกระทั่งการพูดคุยแข่งกับอาจารย์ผู้สอน เป็นต้น ข้อมูลจากการศึกษาของมหาวิทยาลัยมหิดลโดย ผศ. นพ. พนม เกตุมาน สาขาวิชาจิตเวชเด็กและวัยรุ่นภาควิชาจิตเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล ได้รายงานสภาพปัญหาหลัก ๆ ของการเรียนการสอนในชั้นเรียนไว้เป็น 2 ประการดังต่อไปนี้

ประการแรกเป็นปัญหาจากตัวผู้เรียนคือ ปัญหาความเบื่อหน่ายต่อการเรียน อันนำไปสู่การแสดงออกมาในลักษณะ การง่วงและหลับในห้องเรียน การไม่สนใจในการเรียนขณะอาจารย์สอน ในบทบาทของครูหรือบทบาทซึ่งครั้งหนึ่งเคยเป็นนักเรียน สิ่งที่พบบ่อยในสมัยที่เราเป็นผู้เรียนคือความเบื่อหน่ายต่อการเรียน, ง่วงและหลับในห้องเรียน ซึ่งมีสาเหตุมาจากการขาดความสนุกหรือความสุขและความพึงพอใจในการเรียน ยกตัวอย่างเช่น บางวิชาที่เด็ก ๆ ไม่ชอบ ไม่อยากเข้าเรียน ถ้าเข้าไปเรียนก็รู้สึกเบื่อเพราะเรียนไม่รู้เรื่อง ไม่มีความสุขกับการเรียนวิชานั้น อย่างไรก็ตาม ในขณะที่เด็กบางคนชอบหรือพอใจการเรียนวิชาหนึ่ง สามารถเรียนวิชานั้นได้ดี แต่เด็กอีกคนหนึ่งกลับไม่ชอบหรือไม่พอใจกับวิชานั้นและผลการเรียนก็ออกมาไม่ดี ซึ่งเป็นเช่นนี้ก็เพราะ คนเราแต่ละคนมีความแตกต่างกัน และคนเราแต่ละคนเรียนรู้ไม่เหมือนกัน บางคนเรียนรู้ได้รวดเร็วในเรื่องหนึ่งแต่เรียนรู้ได้ช้าในอีกเรื่องหนึ่ง

ปัญหาอีกประการเป็นปัญหาจากวิธีการเรียนการสอนแบบเดิมคือ การจัดการเรียนการสอนแบบครูเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ เป็นวิธีที่ง่ายต่อการสอนจึงได้รับความนิยมนำมาใช้สอน เทคนิคการสอนที่เราพบมากที่สุดคือการสอนแบบบรรยายโดยมีครูเป็นศูนย์กลางกล่าวคือครูจะยืนอยู่หน้าชั้นเรียนสอนเนื้อหาสิ่งเดียวกันในเวลาเดียวกันต่อนักเรียนจำนวนมากและครูส่วน

ใหญ่ก็จะตั้งความหวังไว้นักเรียนทุกคนจะต้องเรียนได้เท่า ๆ กันซึ่งขัดกับหลักจิตวิทยาว่าด้วยความแตกต่างระหว่างบุคคลที่คนแต่ละคนที่มีความสนใจ ความสามารถ ความถนัด และมีวิธีเรียนรู้ที่ต่างต่างกัน ดังนั้นจะเห็นได้ว่าผู้เรียนแต่ละคนจะรับความรู้ที่ถ่ายทอดได้ไม่เท่ากัน การสอนโดยยึดครูเป็นศูนย์กลางเพียงอย่างเดียวจะไม่ตอบสนองความแตกต่างรายบุคคลได้ครบทั้งหมดจึงทำให้ผู้เรียนบางส่วนเกิดความเบื่อหน่ายไม่อยากเรียนและเกิดพฤติกรรมต่าง ๆ ที่เป็นปัญหา (พนม เกตุมาน, 2550)

ดังนั้นจึงสามารถสรุปข้อจำกัดของการสอนแบบเดิม ได้ดังนี้

- 1.) นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนน้อย เป็นการเรียนแบบเฉื่อยชา (Passive learner)
- 2.) ไม่คำนึงถึงความแตกต่างเฉพาะบุคคล
- 3.) ส่งเสริมให้ผู้เรียนท่องจำมากกว่าการสร้างองค์ความรู้ด้วยตัวเอง
- 4.) ผู้เรียนไม่ค่อยมีโอกาสดำเนินการแสดงความคิดเห็น

จึงสามารถสรุปได้ว่า การจัดการเรียนการสอนแบบเดิมนั้น พบว่ามักเกิดปัญหาการเรียนรู้ของผู้เรียนไม่ว่าจะเป็นการขาดความสนใจในการเรียน การไม่ยอมเข้าห้องเรียน จนนำไปสู่การขาดเรียน ซึ่งมีสาเหตุจากการที่วิธีการสอนแบบเดิมนั้นไม่เปิดให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียน ขาดการคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ไม่ก่อให้เกิดการสร้างองค์ความรู้ด้วยตัวเอง จึงนำมาสู่การพัฒนาการเรียนการสอนสมัยใหม่นั้นเอง

2.การพัฒนาการเรียนการสอนสมัยใหม่

การพัฒนาแบบการจัดการเรียนการสอนสมัยใหม่จึงเน้นมาสู่ผู้เรียนหรือเรียกว่า "Student Centric" ในปัจจุบันนี้ มีการเรียนการสอนด้วยวิธีที่ถูกพัฒนาขึ้นมาในแนวทางนี้ อย่างมากมาย และใช้กันอย่างแพร่หลาย เพื่อป้องกันแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยกลยุทธ์สำคัญที่ทำให้การเรียนการสอนเป็นแบบ Student Centric ได้คือ ต้องมีสิ่งที่เหมาะสมกันคือ "Knowledge Construction" หรือการสร้างองค์ความรู้ขึ้นเองโดยตัวผู้เรียน ทั้งนี้ อาจารย์ผู้สอนนั้นมีหน้าที่เป็นเพียงผู้อำนวยความสะดวก โดยใช้สื่อการสอนเป็นตัวนำให้นักเรียนเกิดการสร้างองค์ความรู้ขึ้น โดยองค์ความรู้นี้ต้องสามารถเชื่อมโยงกับองค์ความรู้เดิมที่นักศึกษาเคยมีอยู่ และก่อให้เกิดขึ้นเป็นองค์ความรู้เฉพาะตัวของผู้เรียนแต่ละคน ทั้งนี้ วิธีการเรียนการสอน หรือเทคนิคการสอนแบบสมัยใหม่หรือร่วมสมัยที่จะกล่าวถึงต่อไป ได้แก่ Cooperative Learning, The Jig Saw method, Student-Teams-Achievement-Divisions (STAD), Teams-Games-Tournaments (Slavin-TGT), Co-op (Co-op Kagan), Rally Robin, Ask and

Question Model, Think pair share, Group Investigation, Graphic Organizer, The use of Community Activities และ 4 MAT

ปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลอย่างมากต่อวิธีการการเรียนการสอน ได้แก่แนวคิด ทฤษฎีพื้นฐานในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสมัยใหม่หรือร่วมสมัย พอจะสรุปได้ 4 ประการ คือ

2.1 ความแตกต่างระหว่างบุคคล (Individual Different)

การจัดการศึกษาของไทยได้ให้ความสำคัญในเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคลเอาไว้ อย่างชัดเจนซึ่งจะเห็นได้จากแผนการศึกษาของชาติ ให้มุ่งจัดการศึกษาตามความถนัดความสนใจ และความสามารถของแต่ละคนเป็นเกณฑ์ ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดเจนได้แก่ การจัดระบบห้องเรียนโดยใช้อายุเป็นเกณฑ์บ้าง ใช้ความสามารถเป็นเกณฑ์บ้าง เทคนิคการเรียนการสอนร่วมสมัยที่เกิดขึ้นเพื่อสนองแนวความคิดพื้นฐานนี้ เช่น Cooperative Learning, The Jig Saw method, Co-op (Co-op Kagan), Rally Robin, Ask and Question Model, Think pair share, Group Investigation

2.2 ความพร้อม (Readiness)

เดิมทีเดียวเชื่อกันว่า เด็กจะเริ่มเรียนได้ก็ต้องมีความพร้อมซึ่งเป็นพัฒนาการตามธรรมชาติ แต่ในปัจจุบันการวิจัยทางด้านจิตวิทยาการเรียนรู้ ชี้ให้เห็นว่าความพร้อมในการเรียนเป็นสิ่งสร้างขึ้นมาได้ ถ้าหากสามารถจัดบทเรียน ให้พอเหมาะกับระดับความสามารถของเด็กแต่ละคน วิชาที่เคยเชื่อกันว่ายาก และไม่เหมาะสมสำหรับเด็กเล็กก็สามารถนำมาให้ศึกษาได้ เทคนิคการเรียนการสอนร่วมสมัยที่เกิดขึ้นเพื่อตอบสนองแนวความคิดพื้นฐานนี้ได้แก่ 4 MAT, Graphic Organizer

2.3 การใช้เวลาเพื่อการศึกษา

แต่เดิมมาการจัดเวลาเพื่อการสอน หรือตารางสอนมักจะจัดโดยอาศัยความสะดวกเป็นเกณฑ์ เช่นถือหน่วยเวลาเป็นชั่วโมง เท่ากันทุกวิชา ทุกวัน นอกจากนั้นก็ยังจัดเวลาเรียนเอาไว้แน่นอนเป็นภาคเรียน เป็นปี ในปัจจุบันได้มีความคิดในการจัดเป็นหน่วยเวลาสอนให้สัมพันธ์กับลักษณะของแต่ละวิชาซึ่งจะใช้เวลาไม่เท่ากัน บางวิชาอาจใช้ช่วงสั้นๆ แต่สอนบ่อยครั้ง การเรียนก็ไม่จำกัดอยู่แต่เฉพาะในโรงเรียนเท่านั้น เทคนิคการเรียนการสอนร่วมสมัยที่เกิดขึ้นเพื่อตอบสนองแนวความคิดพื้นฐานด้านนี้ เช่น The use of Community Activities

2.4 ประสิทธิภาพในการเรียน

การขยายตัวทางวิชาการ และการเปลี่ยนแปลงของสังคม ทำให้มีสิ่งต่าง ๆ ที่คนจะต้องเรียนรู้เพิ่มขึ้นมาก แต่การจัดระบบการเรียนการสอนในปัจจุบันยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอจึงจำเป็นต้องแสวงหาวิธีการใหม่ที่มีประสิทธิภาพสูงขึ้น ทั้งในด้านปัจจัยเกี่ยวกับตัวผู้เรียน และปัจจัยภายนอก เทคนิคการเรียนการสอนร่วมสมัยที่เกิดขึ้นเพื่อตอบสนองแนวความคิดพื้นฐานด้านนี้ เช่น Student-Teams-Achievement-Divisions (STAD), Teams-Games-Tournaments (Slavin-TGT), (Yassin and Rasak, 2018)

3. เทคนิคการสอนร่วมสมัย

3.1 การเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมใจ (Cooperative Learning)

มีการวิจัยและพัฒนา รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมใจ (Cooperative Learning) อย่างจริงจังมาตั้งแต่ปี ค.ศ. 1985 และได้เผยแพร่ผลงานอย่างกว้างขวางในสหรัฐอเมริกาและหลายประเทศในแถบเอเชีย โดยมีการนำมาใช้ในการเรียนการสอนวิชาต่าง ๆ และได้นำเสนอแนวคิดหลักที่จะนำไปสู่การเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมใจกันอย่างมีประสิทธิภาพไว้ 6 ประการดังนี้

1) การจัดกลุ่ม (Teams) หมายถึงการจัดกลุ่มเด็กที่จะเข้าร่วมทำกิจกรรมด้วยกัน เพื่อให้เกิดประสิทธิผลมากที่สุด ซึ่งควรจัดเด็กเข้ากลุ่ม ดังนี้ จำนวนเด็กในกลุ่ม 3- 4 คน ประกอบด้วยเด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ปานกลาง และต่ำคละกันไป จัดให้มีทั้งเด็กนักเรียนหญิงและนักเรียนชายในกลุ่มเดียวกัน ถ้าในห้องเรียนมีทั้งเด็กนักเรียนหญิงและนักเรียนชาย จัดให้เด็กอยู่ในกลุ่มเดียวกันประมาณ 6 สัปดาห์ บางกรณีอาจจัดกลุ่มโดยวิธีอื่น เช่น จัดกลุ่มเด็กที่มีความสนใจเหมือน ๆ กันในเรื่องเดียวกันในการศึกษาเฉพาะเช่น การทำโครงการวิทยาศาสตร์ หรือจัดกลุ่มแบบสุ่มเมื่อต้องการทบทวนความรู้

2) ความมุ่งมั่น (Will) หมายถึงความมุ่งมั่นและอุดมการณ์ของเด็กที่จะทำงานร่วมกัน ซึ่งจะต้องมีความมุ่งมั่นที่จะเรียนรู้และมีความกระตือรือร้นในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน เพื่อให้เกิดประสิทธิผลร่วมกัน สามารถสร้างความมุ่งมั่นร่วมกันให้เกิดขึ้นได้โดยใช้กิจกรรมอื่น ๆ ที่ไม่ใช่กิจกรรมทางวิชาการ เช่น การเล่นเกม การสัมภาษณ์ การสร้างความมุ่งมั่นของกลุ่มที่จะทำงานร่วมกัน สร้างความมุ่งมั่นของชั้นที่จะช่วยกัน การทำงานร่วมกันโดยเลือกกิจกรรมที่คนเดียวไม่สามารถทำได้สำเร็จ

3) การจัดการ (Management) หมายถึงการจัดการกลุ่มให้สามารถทำกิจกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การจัดที่นั่งของนักเรียนในกลุ่ม การแบ่งงานกันภายในกลุ่ม การสร้างกฎของห้อง (Class Rule) การให้สัญญาณเงียบ (Quiet Signal) การดูแลกลุ่มให้ทำงานตามที่มอบหมายหรือที่สนใจ การดูแลกลุ่มไม่ให้วุ่นวายกับกลุ่มอื่น

4) ทักษะทางสังคม (Social Skills) หมายถึง การพัฒนาให้เด็กมีทักษะในการทำงาน ทำกิจกรรมร่วมกัน ให้มีร่วมมือช่วยเหลือกันอย่างจริงจัง ให้กำลังใจกัน มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันและที่สำคัญที่สุดคือ ต้องรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน

5) กฎพื้นฐาน 4 ข้อ (4 Basics Principles : PIES) หมายถึงหลักการพื้นฐานของการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมใจกัน ซึ่งจะต้องประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ 4 ประการ จะขาดอย่างหนึ่งอย่างใดไม่ได้ องค์ประกอบดังกล่าวได้แก่ การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน (P : Positive Interdependence) นักเรียนจะต้องช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เมื่อเราได้รับประโยชน์จากเพื่อน เพื่อนก็จะได้รับประโยชน์จากเรา ความสำเร็จของเราและความสำเร็จของเพื่อนก็คือความสำเร็จของกลุ่ม หรือความสำเร็จของกลุ่มก็คือความสำเร็จของแต่ละคนนั่นเอง การยอมรับความสามารถซึ่งกันและกัน (I : Individual Accountability) ยอมรับความสามารถซึ่งกันและกัน ยอมรับว่าแต่ละคนในกลุ่มต่างก็มีความสามารถในตัวเองและมีส่วนในการทำให้การทำงานของกลุ่มประสบผลสำเร็จด้วยดี ความเสมอภาค (E : Equal Participation) ทุกคนมีความเท่าเทียมกัน ทุกคนในกลุ่มต้องให้ความร่วมมือกันอย่างทั่วถึงและมีบทบาทหน้าที่ภายในกลุ่มเท่าเทียมกัน การมีปฏิสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง (S : Simultaneous Interaction) มีปฏิสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องทุกคนภายในกลุ่มต้องมีปฏิสัมพันธ์กันอย่างต่อเนื่อง รูปแบบของกิจกรรม (Structures) หมายถึงรูปแบบของกิจกรรมในการทำงานกลุ่มซึ่งมีหลากหลาย ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปัญหาหรือสถานการณ์ที่จะศึกษา (Gillies, 2016)

ขั้นตอนในการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมใจ

ขั้นที่ 1 : เลือกเนื้อหาและกำหนดเกณฑ์ที่จะให้นักเรียนเรียนรู้และเข้าใจ

ขั้นที่ 2 : กำหนดวัตถุประสงค์โดยครูเป็นผู้พิจารณาวัตถุประสงค์ของบทเรียน

ขั้นที่ 3 : จัดแบ่งนักเรียนเป็นกลุ่ม ครูอธิบายให้นักเรียนทราบถึงวิธีการจัดแบ่งกลุ่ม

ขั้นที่ 4 : ครูบอกสิ่งที่คาดหวังจากกลุ่มให้ชัดเจนและกำหนดเวลาในการทำงาน

ขั้นที่ 5 : ครูเสนอเนื้อหาโดยใช้วิธีสอนที่เหมาะสม

ขั้นที่ 6 : ช่วยเหลือกลุ่มทำงาน ครูช่วยเหลือกลุ่มนักเรียนในขณะที่นักเรียนกำลังทำงาน

ขั้นที่ 7 : ทดสอบ ครูทดสอบความรู้การเรียนรู้ การใช้อุปกรณ์หรือผลงานของกลุ่ม

ขั้นที่ 8 : บันทึกผลที่ได้รับ ครูหาวิธีการบันทึกผลที่ได้รับจากทั้งรายบุคคลและกลุ่ม การเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมมือมีเทคนิคที่หลากหลาย ในที่นี้จะกล่าวเป็นเพียงบางเทคนิคที่ครูผู้สอนสามารถนำไปใช้ได้ในห้องเรียนโดยทั่วไป ได้แก่

3.1.1 เทคนิคร่วมด้วยช่วยงานกลุ่ม (Student Teams Achievement Divisions : STAD)

กิจกรรมนี้เหมาะสำหรับการส่งเสริมกระบวนการกลุ่ม เน้นการทดสอบเป็นรายบุคคลแบบร่วมมือในกลุ่มแทนการทดสอบแบบแข่งขันกันเอง กิจกรรมการสอนแบ่งได้เป็น 5 ขั้นตอน คือ

1) ครุ่นเสนอเนื้อหา

ครูจะสอนเนื้อหาแก่นักเรียนทั้งชั้นโดยรวมก่อน อาจใช้อุปกรณ์การสอนต่างๆ มาช่วยในการสอน เนื้อหาที่สอนจะเป็นหน่วยการเรียนรู้ที่จะให้นักเรียนศึกษา

2) จัดกลุ่ม

กลุ่มประกอบด้วย 4-5 คน และแบ่งกลุ่มตามความสามารถที่แตกต่างกัน หน้าที่ของกลุ่มคือ เตรียมให้สมาชิกเข้าทำการทดสอบแข่งขัน สมาชิกในกลุ่มจะอภิปรายทำแบบฝึกหัด ถกเถียงปัญหาและทำความเข้าใจกับบทเรียน

3) ศึกษาความรู้

สมาชิกภายในกลุ่มช่วยกันศึกษา ทบทวนในเนื้อหาหรือหัวข้อที่ครูผู้สอนกำหนดให้ โดยช่วยกันสรุปเนื้อหาทั้งหมด

4) ทดสอบ

ครู ทำการทดสอบ โดยการแจกแบบทดสอบหรือแบบฝึกหัดให้ผู้เรียนทำ พร้อมอธิบายขั้นตอนการทำในลักษณะกลุ่มร่วมมือ โดย

สมาชิกคนที่ 1 อ่านคำถามหรือโจทย์ที่กำหนดให้แก่สมาชิกในกลุ่มฟัง

สมาชิกคนที่ 2 วิเคราะห์หาคำตอบที่ถูกต้อง เหมาะสม

สมาชิกคนที่ 3 เขียนคำตอบ

สมาชิกคนที่ 4 ตรวจสอบคำตอบ

ให้สมาชิกในกลุ่มหมุนเวียนกันทำหน้าที่ต่างๆในแต่ละข้อ จนกว่าจะครบข้อคำถามที่กำหนดไว้ พร้อมทั้งช่วยกันสรุปอีกครั้งเพื่อทำความเข้าใจร่วมกันในกลุ่ม จากนั้น

ผู้เรียนที่อยู่กลุ่มเดียวกันทุกกลุ่ม แยกทำแบบทดสอบเป็นรายบุคคลเพื่อทดสอบความเข้าใจในเนื้อหาที่เรียน

5) ประเมินผล

ตรวจสอบความถูกต้องของการทำแบบทดสอบ พร้อมทั้งนำคะแนนของแต่ละคนมารวมกันเป็นคะแนนของกลุ่ม แล้วคิดเป็นคะแนนเฉลี่ยของกลุ่ม

6) ให้รางวัล

กลุ่มที่ได้คะแนนเฉลี่ยมากกว่าเกณฑ์ที่วางไว้จะได้รับคำชมเชย กลุ่มที่ได้คะแนนเฉลี่ยสูงสุดจะได้รับรางวัล

3.1.2 เทคนิค กลุ่มแข่งขัน (Team – Games – Tournaments :TGT) เทคนิคนี้คล้ายกับ STAD ยกเว้นแต่คะแนนการทดสอบ TGT ใช้คะแนนที่ตัวแทนแต่ละกลุ่มแข่งขันกับกลุ่มอื่นๆ ขั้นตอนของเทคนิคนี้ มี 4 ขั้นตอน คือ

- 1.) ครูนำเสนอเนื้อหา
- 2.) จัดนักเรียนเข้ากลุ่ม
- 3.) แข่งขัน / ทดสอบ
- 4.) ให้รางวัล

ในการสอนแบบ TGT ในขั้นการแข่งขัน/ทดสอบจะจัดให้นักเรียนที่มีระดับความสามารถเท่ากับทีมต่างๆแข่งขันกัน จากนั้นกลุ่มจะหยิบการ์ดหมายเลข นักเรียนแต่ละคนจะตอบคำถามตามบัตรที่ได้และคะแนนของกลุ่มจะได้จากคะแนนของแต่ละคนมารวมกัน ส่วนการให้รางวัลอาจใช้วิธีประกาศหน้าเสาธง หน้าชั้นเรียน ในวารสารของโรงเรียน หรือเสียงตามสายของโรงเรียนก็ได้ขึ้นอยู่กับความเหมาะสม

3.1.3 เทคนิคร่วมมือร่วมกลุ่ม (Co-Op Co-Op)

เทคนิคนี้เหมาะสำหรับกิจกรรมการเรียนการสอนที่ต้องการให้ผู้เรียนทำงานร่วมกัน และใช้ได้ดีกับบทเรียนที่มีเนื้อหามาก เนื้อหามีหัวข้อย่อยมาก

มีขั้นตอนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 10 ขั้นตอนด้วยกันดังต่อไปนี้

- 1.) นักเรียนช่วยกันอภิปรายหัวข้อที่จะศึกษา
- 2.) แบ่งหัวข้อใหญ่ออกเป็นหัวข้อย่อย
- 3.) จัดนักเรียนเข้ากลุ่มตามความสามารถที่แตกต่างกัน
- 4.) กลุ่มเลือกหัวข้อที่จะศึกษาตามความสามารถของกลุ่ม

- 5.) กลุ่มแบ่งหัวข้อย่อยเป็นหัวข้อเล็กๆ เพื่อให้นักเรียนแต่ละคนเลือกไปศึกษา
- 6.) นักเรียนศึกษาเรื่องที่ตนเลือกตามความสนใจ
- 7.) นักเรียนเสนอผลงานของตนเองต่อกลุ่ม
- 8.) กลุ่มรวบรวมหัวข้อต่างๆจากนักเรียนทุกคนในกลุ่ม
- 9.) แต่ละกลุ่มรายงานผลหน้าชั้นเรียน
- 10.) วัดผลโดยการประเมินตามสภาพจริงจากงานที่นักเรียนแสดงผลงานกับกลุ่มและกลุ่มแสดงผลงานหน้าชั้นเรียน

3.1.4 เทคนิคเติมเต็ม (Jigsaw)

เทคนิคนี้อารอนสัน (Aronson) และคณะได้พัฒนาเทคนิคนี้ขึ้นมา อาจทำได้โดยการให้นักเรียนในกลุ่มไปศึกษาในเนื้อหาหรือปัญหาใดปัญหาหนึ่งกับกลุ่มอื่นๆที่ไม่ซ้ำกัน เมื่อเสร็จงานแล้วเข้ากลุ่มเดิม แล้วสอนเพื่อนในสิ่งที่ตนได้รู้มา ทำให้ทั้งกลุ่มได้รับความรู้เพิ่มเติมโดยเท่าเทียมกัน วิธีนี้ใช้กับการเรียนในเนื้อหาที่เป็นความรู้ใหม่และการทบทวนความรู้เก่า เป็นวิธีการที่ส่งเสริมให้เด็กพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันอย่างเท่าเทียมกัน เหมาะสำหรับวิชาที่มีเนื้อหามากมีภาคปฏิบัติน้อย มีขั้นตอนดังนี้

- 1.) ครูแบ่งเนื้อหาทั้งหมดที่จะสอนออกเป็นเนื้อหาย่อยโดยให้มีหัวข้อเท่ากับจำนวนสมาชิกในแต่ละกลุ่ม
- 2.) จัดสมาชิกเข้ากลุ่มในลักษณะคละความสามารถ
- 3.) ครูแจกเนื้อหาย่อยให้สมาชิกของแต่ละกลุ่ม ทุกกลุ่ม โดยในแต่ละกลุ่มจะต้องได้เนื้อหาย่อยที่ไม่ซ้ำกัน
- 4.) สมาชิกแต่ละกลุ่มที่ได้เนื้อหาย่อยเรื่องเดียวกัน ให้แยกจากกลุ่มเดิม มารวมกลุ่มกันใหม่เพื่ออภิปราย พูดคุย และหาข้อสรุปของกลุ่มในประเด็นหรือเนื้อหาย่อยที่ได้รับมา
- 5.) หลังจากได้ข้อสรุปแล้วให้สมาชิกแต่ละกลุ่มกลับเข้ากลุ่มเดิมอีกครั้ง แล้วให้สมาชิกแต่ละคนผลัดเปลี่ยนกันนำเสนอข้อมูลสรุปของแต่ละเนื้อหาย่อยที่ได้มาให้สมาชิกทุกคนในกลุ่มฟัง ในขั้นตอนนี้สมาชิกทุกคนสามารถอภิปราย ชักถามในหัวข้อย่อยที่ได้รับฟังถ้าไม่เข้าใจหรือไม่กระจ่างชัดในเนื้อหาย่อยนั้นๆ

6.) ทำการทดสอบเนื้อหาเป็นรายบุคคล ซึ่งการทดสอบจะทำหลังจากกิจกรรมสิ้นสุดลง โดยนักเรียนต้องทำแบบทดสอบที่ครูเตรียมให้ และคะแนนของแต่ละคนที่ได้จะขึ้นอยู่กับความสามารถในการตอบคำถาม

3.1.5 เทคนิคชักใช้ไล่เรียง (Round Robin) สามารถใช้ได้ในการบวนการเรียนการสอนตอนใดตอนหนึ่งได้ กิจกรรมชักใช้ไล่เรียงสามารถจัดได้หลายรูปแบบ เช่น

3.1.5.1 แบบสัมภาษณ์ 3 ขั้นตอน (3-Step Interview) เป็นกิจกรรมที่ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ

ขั้นที่ 1 ตอบคำถามครูให้เพื่อนฟัง

ขั้นที่ 2 ผู้ฟังตอบคำถามเดียวกันให้ผู้พูดฟัง

ขั้นที่ 3 ทุกคนตอบคำถามให้กลุ่มฟัง

มีการทำกิจกรรมดังนี้

1.) กำหนดหมายเลขสมาชิกแต่ละคนในกลุ่ม เป็นเลข 1,2,3,4

2.) ครูตั้งคำถามหรือเสนอหัวข้อเรื่องเช่น ถ้าโลกนี้ไม่มีพืชสีเขียวจะ

เป็นอย่างไร ถ้าจะไหมนุษย์ลงไปอาศัยอยู่ในน้ำต้องปรับเปลี่ยนโครงสร้างอย่างไร ฯลฯ

3.) สมาชิกคนที่ 1 แสดงความคิดเห็นหรือตอบคำถามของครูให้สมาชิก คนที่ 2 ฟัง สมาชิกคนที่ 3 แสดงความคิดเห็นหรือตอบคำถามของครูให้สมาชิก คนที่ 4 ฟัง

4.) สมาชิกคนที่ 2 แสดงความคิดเห็นหรือตอบคำถามของครูให้สมาชิก คนที่ 1 ฟัง สมาชิกคนที่ 4 แสดงความคิดเห็นหรือตอบคำถามของครูให้สมาชิก คนที่ 3 ฟัง

5.) สมาชิกทุกคนอภิปรายให้ฟังทั้งกลุ่ม โดยเริ่มที่คนที่ 1,2,3 และ 4 ทีละคนตามลำดับ

6.) ครูสุ่มเรียกให้ตอบคำถาม

3.1.5.2 แบบสัมภาษณ์ 4 ขั้นตอน (4-Step Interview)

เป็นกิจกรรมที่ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ

ขั้นที่ 1 สมาชิกคนที่ 1 แสดงความคิดเห็นหรือตอบคำถามของครูให้สมาชิก คนที่ 2 ฟังสมาชิกคนที่ 3 แสดงความคิดเห็นหรือตอบคำถามของครูให้สมาชิก คนที่ 4 ฟัง

ขั้นที่ 2 สมาชิกคนที่ 1 และ 3 แสดงความคิดเห็นหรือตอบคำถาม ให้สมาชิก ในกลุ่ม ฟัง

ขั้นที่ 3 สมาชิกคนที่ 2 แสดงความคิดเห็นหรือตอบคำถามของครูให้สมาชิก คนที่ 1 ฟัง สมาชิกคนที่ 4 แสดงความคิดเห็นหรือตอบคำถามของครูให้สมาชิก คนที่ 3 ฟัง

ขั้นที่ 4 สมาชิกคนที่ 2 และคนที่ 4 แสดงความคิดเห็นหรือตอบคำถามของครูให้สมาชิก ในกลุ่มฟัง 10

3.1.6 เทคนิคเพื่อนคู่คิด (Think pair share)

วิธีนี้สามารถใช้ได้ในกระบวนการเรียนการสอนตอนใดตอนหนึ่งได้ เป็นกิจกรรมที่ช่วยฝึกทักษะการคิด ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ ประกอบด้วยกิจกรรม 4 ขั้นตอน คือ

ขั้นที่ 1 ครูตั้งปัญหาหรือข้อคำถาม

ขั้นที่ 2 สมาชิกทุกคนคิดหาคำตอบตามเวลาที่ครูกำหนดไว้

ขั้นที่ 3 สมาชิกจับคู่ปรึกษาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับคำตอบ

ขั้นที่ 4 ครูสุ่มเรียกนักเรียนให้ตอบปัญหาให้ฟังทั้งห้องเรียน

3.1.7 เทคนิคเพื่อนร่วมงาน (Partners)

วิธีนี้เหมาะกับการสอนบทเรียนใหม่ การพัฒนาแนวความคิด และเพิ่มความจำ ผู้เรียนมีโอกาสฝึกทักษะในการสื่อสารและการนำเสนอข้อมูลด้วย โดยให้นักเรียนในกลุ่มจับคู่กันไปปรึกษากับอีกคู่ในกลุ่มอื่น แล้วนำความรู้ที่ได้มาปรึกษากับอีกคู่ในกลุ่มเดิม

3.1.8 เทคนิค ค้นหาพร้อมกัน(Group Investigation)

เป็นเทคนิค ที่เหมาะกับการแก้ปัญหาหรือหาคำตอบในสิ่งที่ตนเองสนใจ กลุ่มมีสมาชิก 2-6 คน ช่วยกันวางแผน ถกปัญหา ค้นหาคำตอบ อภิปรายและสรุปผลเพื่อรายงาน หน้าชั้น วัสดุผล จากผลงานสรุปของกลุ่ม

วิธีทำกิจกรรม

1.) ครูอธิบายหัวข้อ และจัดกลุ่มนักเรียนในลักษณะละความสามารถ

2.) ขึ้นวางแผน นักเรียนวางแผนทำงาน โดยนักเรียนจะต้องคำนึงถึงหัวข้อที่จะเรียน

วิธีการรวบรวมข้อมูลและการแบ่งงานกันทำ

3.) ขึ้นทำงาน ขั้นนี้นักเรียนจะแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน อภิปราย รวบรวมข้อมูล และสรุปผล ร่วมกัน เป็นการสรุปผลของกลุ่มโดยสรุปสาระสำคัญของเรื่องที่ศึกษา สมาชิกใน

กลุ่มต้องช่วยกันแสดงความคิดเห็นอย่างทั่วถึง และต้องให้ความสำคัญกับความคิดเห็นของนักเรียนที่อ่อนที่สุดในกลุ่มด้วยโดยให้แสดงความคิดเห็นก่อน

4.) ขึ้นนำเสนอ นำเสนอผลการสรุปของกลุ่มหน้าชั้นเรียน

5.) ขึ้นวัดผล โดยให้เพื่อนวัดผลกันเอง หรือครูวัดผลเองโดยการแจกคำถามแก่นักเรียนทุกคน หรือครูเป็นผู้สังเกตทักษะต่างๆที่นักเรียนใช้ทำงานกลุ่มก็ได้ เทคนิคการสอนนี้เหมาะสำหรับการสอนเนื้อหาที่ต้องการความเข้าใจในลักษณะความคิด รวบยอดหรือการค้นคว้าหาคำตอบในลักษณะของการทำโครงการ ไม่เหมาะกับเนื้อหาที่มีคำตอบเฉพาะ เทคนิคนี้จะเน้นการฟังพาอาศัยซึ่งกันทั้งภายในกลุ่มและระหว่างกลุ่ม ฝึกทักษะการสื่อสารให้กับนักเรียน (Hosseini, 2019)

3.2 การสอนแบบโครงสร้างความรู้ (Graphic Organizer)

การสอนแบบโครงสร้างความรู้หรือแผนผังความคิด เป็นการฝึกให้ผู้เรียนรวบรวมข้อมูลหรือความรู้จากการศึกษาค้นคว้า การอ่าน การฟังคำบรรยาย แล้วนำข้อมูลมาจัดกลุ่มเขียนเป็นภาพแสดงให้เห็นถึงโครงสร้างความคิด กระบวนการคิด และความสัมพันธ์ของกระบวนการคิด โดยใช้รูปภาพ หรือแผนภาพ เช่น แผนผังความคิด (Mind Mapping) เป็นการแสดงโครงสร้างของ ความสัมพันธ์ของกระบวนการคิด ตั้งแต่ต้นจนจบ ช่วยให้เห็นภาพรวมของความคิดและเค้าโครงของความคิดในเรื่องที่กำลังคิด ทำให้มองเห็นความสัมพันธ์ของความคิด ทำได้โดยเขียนความคิดหลักไว้ตรงกลางและโยงเส้นให้สัมพันธ์กับความคิดรอง ความคิดย่อย และความคิดที่แยกย่อยที่มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกัน ก็ขยายได้ต่อไปอีก ไม่มีทิศทางที่กำหนดแน่นอนตายตัว (Pratama, 2017)

3.3 การสอนแบบถามตอบ (Ask and Question Model)

การสอนแบบถามตอบ เป็นการสอนเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักคิดและรู้จักหาคำตอบด้วยตนเอง ซึ่งในการตั้งคำถามผู้ตั้งคำถามจะต้องใช้ความคิดในการตั้งคำถาม ขณะเดียวกันผู้ตั้งคำถามจะต้องมีคำตอบอยู่ในใจ การสอนแบบถามตอบ เป็นการสอนส่งเสริมให้ผู้เรียนคิด วิเคราะห์ วิจัยและนักเรียนจะเรียนรู้เกี่ยวกับการใช้ภาษาในการสื่อสาร และเป็นการส่งเสริมกระบวนการคิด การสอนแบบถามตอบ สามารถนำมาใช้ในการสอนได้ทุกวิชา โดยครูผู้สอนจะต้องเตรียมแหล่งข้อมูล ได้แก่ สื่อการสอน เอกสารความรู้ ใบความรู้ หนังสือเรียน หนังสือค้นคว้า สื่อโสตทัศนศึกษา เช่น วิดีทัศน์ เทปต่าง ๆ ซีดีรอมแหล่งความรู้ เพื่อให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้า

ขั้นตอนการสอน

ขั้นที่ 1 แนะนำกิจกรรม

ครูจะกำหนดหัวข้อการเรียนรู้และจุดประสงค์การเรียนรู้และขั้นตอนการเรียนรู้ ครูกับผู้เรียนจะร่วมกันกำหนดหัวข้อกิจกรรมการเรียนรู้เป็นหัวข้อย่อย เพื่อให้ผู้เรียนกำหนดหัวข้อการตั้งคำถามให้ตรงจุดประสงค์การเรียนรู้

ขั้นที่ 2 ศึกษาความรู้

ผู้เรียนศึกษาความรู้จากสื่อต่างๆที่ครูจัดเตรียมไว้ โดยแบ่งผู้เรียนเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 6-8 คน ผู้เรียนศึกษาสื่อแล้วตั้งคำถาม ลักษณะของคำถามอาจแบ่งได้เป็น 3 ลักษณะ คือ คำถามที่เป็นข้อเท็จจริงซึ่งต้องการคำตอบตรงๆจากสื่อที่ศึกษา คำถามที่ต้องการคำอธิบายชี้แจงหรือการตีความหมายเกี่ยวกับเรื่องราวที่อ่าน ต้องการเหตุผลมาสนับสนุนคำตอบ คำถามจะใช้คำว่า ทำไม อย่างไร เหตุผลใด อะไรเป็นเหตุ หมายความว่าอย่างไร เป็นต้น และ คำถามเกี่ยวกับการประเมินคุณค่าเนื้อหา ความคิด หรือความรู้จากสื่อที่ศึกษา เพื่อต้องการการตัดสินใจประเด็นปัญหาต่างๆ ผู้เรียนจะเขียนคำถามลงในกระดาษขนาด 3 x 6 นิ้ว แผ่นละ 1 คำถาม

ขั้นที่ 3 วางแผน

ผู้เรียนแต่ละกลุ่มจะจัดกลุ่มคำถามของกลุ่มตนเอง ตามเนื้อหาสาระที่เป็นเรื่องเดียวกัน เข้าด้วยกัน คัดเลือกประเด็นคำถามที่ไม่ตรงประเด็นออก แล้วนำคำถามของทุกกลุ่มมารวมกัน จัดเป็นประเด็นคำถามคล้ายกันเข้าด้วยกัน และวางแผนการถามตอบคำถาม 2-3 ครั้ง โดยกำหนดตัวบุคคลที่จะถามและตอบคำถาม

ขั้นที่ 4 ดำเนินการถามตอบ

การจัดที่นั่งของผู้ตอบคำถาม และผู้ถามคำถามนั้น ผู้ตอบคำถามจะนั่งหน้าชั้น ส่วนผู้ถามคำถามจะนั่งด้านข้างของผู้ตอบคำถามมุมใดมุมหนึ่งของห้องเรียน โดยผู้ถามคำถามจำนวน 2-3 คน จะเรียงลำดับเนื้อหาของคำถามที่มีเนื้อหาประเภทเดียวกันเข้าด้วยกัน และอ่านคำถามทีละข้อให้ผู้ตอบ คำถามเป็นผู้อธิบายและชี้แจง ส่วนมากคำถามของกลุ่มใด ตัวแทนของกลุ่มจะเป็นผู้ตอบ และผู้ตอบคนอื่นจะเป็นผู้เสริมหรือเพิ่มเติมความคิดให้สมบูรณ์ ส่วนผู้ฟังจะเป็นผู้จดบันทึกคำถามคำตอบแต่ละประเด็นไว้

ขั้นที่ 5 ทบทวนและสรุปความรู้

หลังจากการถามตอบคำถามแต่ละครั้ง ครูกับผู้เรียนจะช่วยกันสรุปเนื้อหาสาระตามประเด็นคำถามโดยจัดหมวดหมู่ของเนื้อหาสาระความรู้เข้าด้วยกัน และตั้งเป็นหัวข้อเรื่องที่เป็นคำตอบคล้ายกันด้วยกัน

ขั้นที่ 6 กิจกรรมสร้างสรรค์

เมื่อตอบประเด็นคำถามหมดทุกประเด็นแล้ว ผู้เรียนแต่ละกลุ่มจะประชุมเพื่อวางแผน จัดกิจกรรมประกอบการเรียนการสอน เช่น ทำสมุดคำถามตอบ เขียนบทความ ประมวลสมุดบันทึกความรู้ เขียนบทวิจารณ์ เขียนแผนภูมิด้วยแผนภาพความคิด (Mind Mapping) จัดทำป้ายนิเทศ สรุปความคิดร่วมกันทั้งชั้น เป็นต้น (Black, 2001)

3.4 การสอนโดยใช้กิจกรรมในแหล่งชุมชน (The use of Community Activities)

การสอนที่ให้ผู้เรียนได้สัมผัสกับของจริง สถานการณ์จริงจากชุมชนหรือท้องถิ่นใกล้ๆ บริเวณโรงเรียน โดยผู้เรียนได้ศึกษาและปฏิบัติกิจกรรมตามที่ได้ร่วมกันวางแผนไว้ระหว่างครู และ ผู้เรียน เช่น ให้ได้สัมผัสกับบุคคล สถานที่ วัสดุ อุปกรณ์ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่จะเรียน โดยใช้ กิจกรรมการศึกษานอกสถานที่ การเชิญวิทยากรในชุมชนหรือท้องถิ่นมาให้ความรู้ การสัมภาษณ์บุคคลที่เป็นแหล่งความรู้และการนำวัสดุอุปกรณ์ในชุมชนหรือท้องถิ่นมาใช้ในการประกอบการสอน

บทบาทของครู

1. ครูจะต้องสำรวจแหล่งความรู้ในชุมชนอยู่เสมอ ก่อนที่จะใช้แหล่งชุมชนในการเรียนการสอน

2. ครูจะต้องร่วมวางแผนการใช้กิจกรรมในแหล่งชุมชนกับผู้เรียน

3. ครูต้องเป็นผู้ประสานงานและอำนวยความสะดวกระหว่างโรงเรียนกับแหล่งชุมชน
ขั้นตอนในการสอน

1.) ขั้นนำเสนอ

เป็นขั้นที่ครูและผู้เรียนร่วมกันเสนอปัญหาหรือความต้องการที่จะแก้ปัญหา โดยใช้สื่อและวิธีการต่างๆกระตุ้นเพื่อนำไปสู่การสอนโดยใช้กิจกรรมในแหล่งชุมชน

2.) ขั้นกำหนดจุดประสงค์

ครูและผู้เรียนร่วมกันกำหนดปัญหา กิจกรรมและวัตถุประสงค์ในการใช้กิจกรรมในแหล่งชุมชน

3.) ขั้นวางแผน

ครูและผู้เรียนร่วมกันวางแผนตามขั้นตอน ดังนี้

แบ่งกลุ่มศึกษาค้นคว้า เลือกประธานและเลขานุการกลุ่ม เตรียมคำถามและปัญหาให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ จัดวางกฎระเบียบในการศึกษาโดยใช้กิจกรรมในแหล่งชุมชน

วางแผนในเรื่องวัสดุอุปกรณ์ในการสอน วางแผนร่วมกับผู้ที่เกี่ยวข้องในการสอนโดยใช้กิจกรรมในแหล่งชุมชน วางแผนเพื่อแก้ไขปัญหาอุปสรรคที่อาจเกิดขึ้น (Rogoff, 2014)

4.) ขั้นตอนดำเนินงาน เป็นขั้นที่ปฏิบัติตามขั้นตอนที่วางแผนไว้

3.5 การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ (4 MAT)

4 MAT เป็นนวัตกรรมการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับแนวคิดในเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคล การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง รวมทั้งการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนให้เป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข Bernice Mc Carthy ได้นำผลการสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียน และผลการศึกษาด้านการพัฒนาสมอง 2 ซีก มาพัฒนาเป็นแนวการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะกับผู้เรียนทุกลักษณะผสมผสานกัน กระบวนการจัดการเรียนรู้ได้แบ่งเป็น 4 ขั้นตอน และแต่ละขั้นตอนแบ่งเป็นขั้นตอนย่อยๆ 2 ขั้นตอน จึงทำให้สามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างหลากหลายและยืดหยุ่น ตอบสนองการพัฒนาศักยภาพทุกด้านของผู้เรียนที่มีรูปแบบ/ลักษณะการเรียนรู้แตกต่างกัน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การนำเสนอประสบการณ์ที่มีความสัมพันธ์กับผู้เรียน ขั้นตอนนี้เป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจเรื่องที่เรียน ค้นพบเหตุผลของตนเองว่าทำไมต้องเรียนเรื่องนั้น แบ่งเป็น 2 ขั้นตอนย่อย คือ

1.1) การเสริมสร้างประสบการณ์ ขั้นนี้ผู้เรียนจะได้มีปฏิสัมพันธ์หรือใช้จินตนาการของตนในสิ่งที่กำลังเรียน (เน้นการพัฒนาสมองซีกขวา)

1.2) การวิเคราะห์ประสบการณ์ที่ได้รับ เป็นขั้นที่หาเหตุผลเกี่ยวกับประสบการณ์ที่ได้รับในขั้น

1.1 ด้วยการคิด วิเคราะห์ (เน้นการพัฒนาสมองซีกซ้าย)

ขั้นตอนที่ 2 การเสนอเนื้อหาสาระ ข้อมูลแก่ผู้เรียน ขั้นนี้เป็นการเชื่อมโยงการเรียนรู้จากขั้น

1.2 มาสู่การสร้างความคิดรวบยอดเพื่อตอบคำถามให้ได้ว่าสิ่งที่เรียนนั้นคืออะไร แบ่งเป็น 2 ขั้นตอนย่อย คือ

2.1) การบูรณาการประสบการณ์สร้างความคิดรวบยอด ขั้นนี้มุ่งเน้นให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงระหว่างประสบการณ์ของตนกับสิ่งที่เรียนเพื่อให้เกิดความเข้าใจ (เน้นการพัฒนาสมองซีกขวา)

2.2) การพัฒนาเป็นความคิดรวบยอด เป็นขั้นของการทำให้ผู้เรียนเข้าใจในสิ่งที่เรียนจนสร้างเป็นความคิดรวบยอดได้ (เน้นการพัฒนาสมองซีกซ้าย)

ขั้นตอนที่ 3 การฝึกปฏิบัติเพื่อพัฒนาความคิดรวบยอด เป็นการพัฒนาความคิดรวบยอดมาสู่การปฏิบัติจริง เป็นการหาคำตอบว่าจะทำได้อย่างไร แบ่งเป็น 2 ขั้นตอนย่อย คือ

3.1) การปฏิบัติตามขั้นตอน ขั้นนี้ผู้เรียนจะได้ปฏิบัติตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ (เน้นการพัฒนาสมองซีกขวา)

3.2) การนำเสนอผลการปฏิบัติงาน ขั้นนี้เป็นการบูรณาการและสร้างสรรค์ของผู้เรียนที่จะแสดงถึงความรู้ความเข้าใจในสิ่งที่เรียนในรูปแบบต่างๆตามความถนัดหรือความสนใจของตน (เน้นการพัฒนาสมองซีกซ้าย)

ขั้นตอนที่ 4 การนำความคิดรวบยอดไปสู่การประยุกต์ใช้ เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เกิดจากการลงมือทำด้วยตนเอง แบ่งเป็น 2 ขั้นตอนย่อย คือ

4.1) การนำความรู้ไปประยุกต์ใช้พัฒนางาน ในขั้นนี้ผู้เรียนจะได้มีโอกาสเลือกและลงมือกระทำงานของตนเองทุกขั้นตอนจนสำเร็จเป็นผลงาน(เน้นการพัฒนาสมองซีกขวา)

4.2) การนำเสนอผลการเผยแพร่ เป็นขั้นที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ของตนในรูปแบบต่างๆ (เน้นการพัฒนาสมองซีกซ้าย) (Mert, 2012)

จึงสามารถสรุปได้ว่า เทคนิคการเรียนการสอนร่วมสมัย ได้แก่ การเรียนรู้แบบร่วมมือ ร่วมใจ การสอนแบบโครงสร้างองค์ความรู้ การสอนแบบถามตอบ การสอนโดยใช้กิจกรรมในแหล่งชุมชน การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ 4 MAT จะมีลักษณะที่คล้ายคลึงกันคือ มีการจัดการเรียนรู้แบบเป็นขั้นตอน โดยหนึ่งในขั้นตอนที่สำคัญคือการให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมผ่านกระบวนการกลุ่มหรือเดี่ยว แล้วสามารถสร้างองค์ความรู้ขึ้นมาเป็นของตนเองแตกต่างกันไปตามความแตกต่างระหว่างบุคคล ทำให้เกิดการเรียนรู้ได้อย่างเต็มศักยภาพ นำมาซึ่งคุณภาพการเรียนการสอนนั่นเอง

สรุป

จะเห็นได้ว่าเทคนิคการร่วมสมัยนั้นถูกพัฒนาขึ้นมาเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดจากการเรียนการสอนแบบเดิม ไม่ว่าจะเป็น การที่นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนน้อย เป็นการเรียนแบบเฉื่อยชา (Passive learner) การเรียนการสอนที่ไม่คำนึงถึงความแตกต่างเฉพาะบุคคล การส่งเสริมให้ผู้เรียนท่องจำมากกว่าการสร้างองค์ความรู้ด้วยตัวเองและการที่ผู้เรียนไม่ค่อยมีโอกาสได้แสดงความคิดเห็น ซึ่งการจะนำเทคนิคใดมาใช้นั้นขึ้นกับ ปัจจัย 4 ประการ ได้แก่ ความแตกต่างระหว่างบุคคล ความพร้อมของนักเรียนนักศึกษา การใช้เวลาเพื่อการศึกษา และ

ประสิทธิภาพในการเรียนแบบต่างๆเป็นกระบวนการที่ครูอาจารย์จำเป็นต้องนำมาใช้สอนนักเรียนให้เกิดประสิทธิภาพ และถือเป็นภาระหน้าที่ของผู้สอนที่จักนำวิธีสอนที่เหมาะสม และเอื้อต่อหลักสูตร เนื้อหา สาระ การเรียนการสอนมาพิจารณาใช้ให้เหมาะสมกับสภาพการเรียนการสอนในแต่ละกลุ่มวิชาและตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียน

เอกสารอ้างอิง

- พนม เกตุมาน. (2560). คู่มือครูปัญหาพฤติกรรมนักเรียน. เรียกใช้เมื่อเมื่อ 24 กรกฎาคม 2565, จาก http://www.psyclin.co.th/new_page_53.htm
- มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี. (2023). ข้อปัญหาของการจัดการศึกษาในระบบไทย. สืบค้นเมื่อ 17 มกราคม 2566. จาก <https://legal.sru.ac.th/5-issues-of-education-management-in-the-thai-system/>
- Black, S. (2001). Ask Me a Question: How Teacher use Inquiry in a classroom. American School Board Journal.
- Gillies, R. (2016). Cooperative Learning: Review of Research and Practice. Australian Journal of Teacher Education.
- Hosseine, S. (Lecturer).(February 26-27, 2019). Cooperative Learning Methods. In National Conference on Technology and Language Teaching. Gujarat: India.
- Mert, U. (2012). The Effectiveness of 4MAT teaching model upon student achievement and attitude levels. International Journal of Research Studies in Education.
- Pratama, S. (2017). Graphic Organizer as one Alternative Technique to Teach Writing. English Education.
- Rogoff, B. (2014). Model of Teaching and Learning Participation in a Community of Learners. Retrieved 7 July 2022. from <http://doi.org/10.1111/b.9780631211860.1998.00019.x>.

Yassin, A and Rasak, N. (2018). Cooperative Learning: General and Theoretical back Ground. *Advances in Social Sciences Research Journal*.